

Barcode - 99999990833523
Title - Pushti tatvasar
Subject -
Author -
Language - gujarati
Pages - 47
Publication Year - 0
Creator - Fast DLI Downloader
<https://github.com/cancerian0684/dli-downloader>
Barcode EAN.UCC-13

9 999999 083352

પુષ્ટિ તત્વ સાર

ભાગ ૨ એ.

શ્રી કારકેશજી કૃત સુગ પુરુષ-યમુનાજી કે ચાલીસ
—મોટાભાઈ કૃત શીક્ષા શ્રી નાથજી તથા સાત
સ્વરૂપનું .૬ તથા ચતુર્લોકી તથા નવ રત્ન
તથા ધુન શ્રી કૃષ્ણની

શ્રીકૃષ્ણ શરણું મમઃ

છપાવનાર

શ્રી કાંકરોળીવાળા ગાસ્વામી શ્રી ૧૦૮

. શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજીનાં સેવક:-

મગનલાલ પરભુદાસ

અનુમોદન કરનાર

હિમચંદ જેઠાભાઈ ધ્રુવ.

શ્રી “ સરસ્વતિ ” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ, નાગદેવી બોટ,

નં. ૩૩૨-૩૩૪ ના મકાનમાં

મગનલાલ જગજીવનદાસે છાપી છે

સંસ્કૃત ૧૯૬૭

સન્ ૧૯૭૧

ન્યાયાવર હાદ આનો.

સુચના

1

ઘણીજ આશ્ચર્યની વાત છે જે જીવ મોહરૂપી માયામાં લુપ્ત થઈને શ્રીહરીનું સ્મરણ કરતો નથી તે મહા ખેદની વાત છે. પોતાનાં હજારો જન્મ થઈ ગયા તેમ આ ક્ષણ ભંગુર દેહ ઉપર કાળ ચક્ર ફર્યા કરે છે તે પોતે જાણે છે તથાપી જીવ નાના પ્રકારના કુકર્મ કર્યા કરે છે અને તે કર્મથી ચોરાસી લક્ષ થોનીઓમાં ફર્યા કરે છે. એક ઘડી પછી શું થશે તેની પણ ખબર નથી છતાં સંસારમાં હું અને મારું છોડતો નથી, પોતાનાં કર્મથી ઊંચનીચ થોનીઓમાં પડીને સુખ આ દારણ દુઃખ ભોગવે છે છતાં પણ અખંડ સચીદાનંદ શ્રી કૃષ્ણ પરમાત્માનું સ્મરણ કરતો નથી તે કસ્તાં બીજું આશ્ચર્ય શું? ઘણીજ નવાઈની વાત છે. જેમ દીવાની જોતમાં પતંગીયો મોહીત થઈને પડે છે તે પોતાનો પ્રાણ ગુમાવે છે તેમજ આ મોહરૂપી માયામાં જીવ મોહીત થઈને પોતાનું અમુલ્ય આયુષ્ય ગુમાવે છે. કરોડો રૂપીઆનો હીરો હાથમાં આવેલ હોય તે વિના મુલ્યે ફેંકી દેવો તે કરતાં બીજી વધારે શું મુર્ખતાઈ હતી! તો હે ભાઈ આ અમુલ્ય દેહને વ્યર્થ નહીં ગુમાવતાં પોતાના સ્વધર્મમાં રહી સર્વે પ્રાણી માત્ર ઉપર દયા રાખી ગૌ બ્રાહ્મણનું પાળન કરાં અને અહોનિશ ક્ષણે ક્ષણે તનમનથી અષ્ટાક્ષરનું સ્મરણ કરવું એજ જીવનનું સાર્યક છે. શ્રીકૃષ્ણ શરણું મમઃ અષ્ટાક્ષર ક્ષણ એક મુકવાથી અસુરાવેશ થાય છે, મારે ઘડીભર વિસરો નહીં.

લીં. હેમચંદ જેઠાભાઈના જે શ્રીકૃષ્ણ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાખિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૩૨૫૭

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ યુદ્ધ લક્ષ્ય સાર

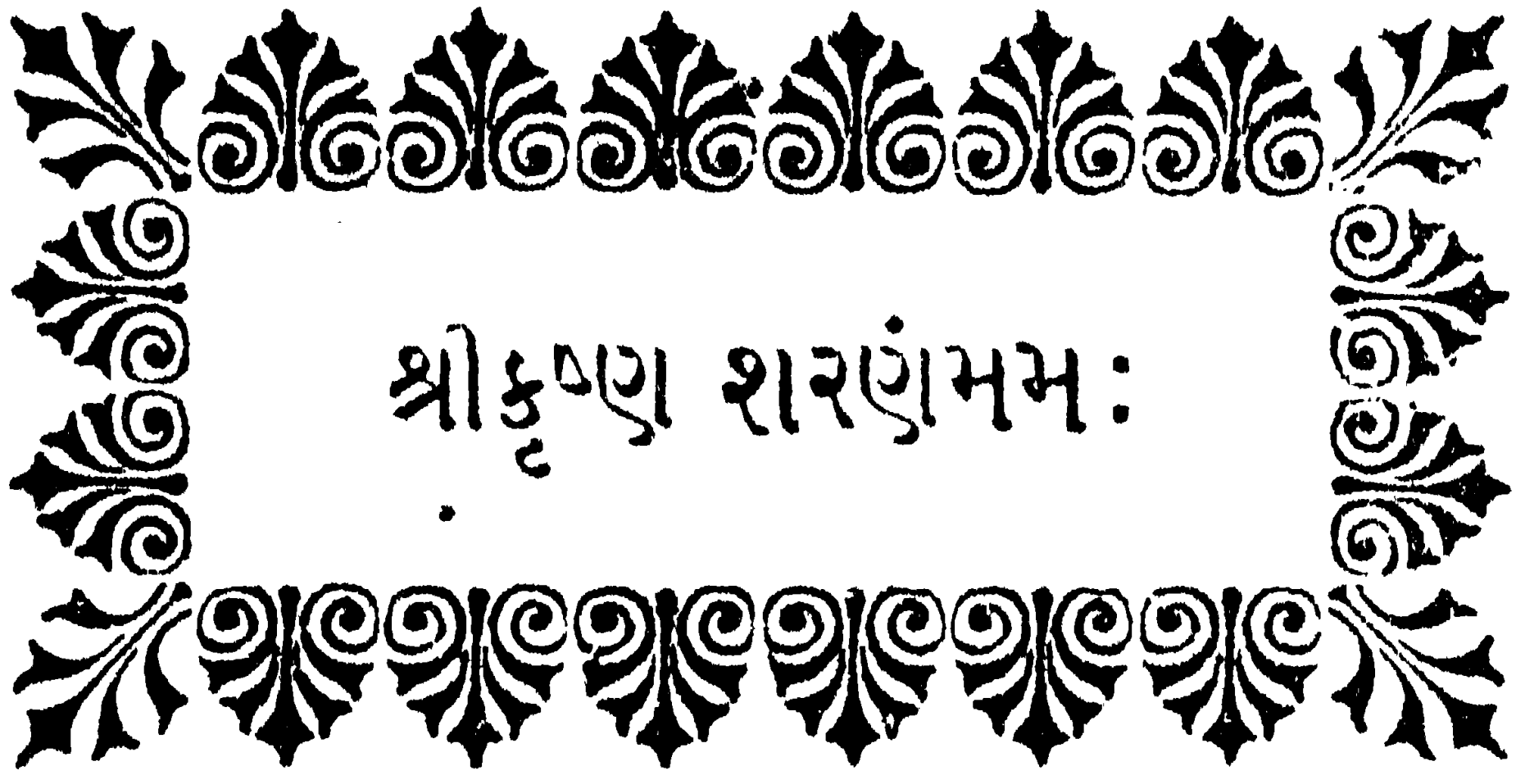
વિષય

શ્રી ગોવરધન ધરો વિજયેતે

શ્રી નાથજી

શ્રીકૃષ્ણ શરણંમમઃ

અર્ચ મૂળંપુરુષ પ્રારંભઃ

(રાગ ખિલાવલ)

મૂળપુરુષ નારાયણ યજ્ઞ, શ્રુતિ અવતારભયે સર્વજ્ઞ,
શાખા તૈત્રી ગોત્ર ભારદ્વાજ, તૈલંગ કુળ ઉદિત
દ્વિજરાજ

છંદ.

દ્વિજરાજ તે હરિ આય પ્રકટે સોમ યજ્ઞ ક્રિયો જાળે,
કુંડ તેં હરિ કહિ બાની જન્મકુલ તુહારે અળે;
અકિત તત્ક્ષણ ભયે સખ જન ઐસી અબલોન ભધ કળે,
સુનતહી મન હરખ કીનો ધન્ય ધન્ય કહ્યો સળે. ૧

તિનકે પુત્ર ભયે ગંગાધર, તિનકે ગણપતિસુત વલ્લભવર,
શ્રીલક્ષ્મણ ભટ અનુભવ દેવ, શુદ્ધસત્વ જ્યો શ્રીવસુદેવ,
સત્વગુણ વિદ્યા પયોનિધિ, વિશદ કીર્તિ પ્રકટધ,

ગામ કાં કરવાર મેરહિ જાતિં સખ હરખત ભઈ,
પરવ પરસ કુટુંબ લેકે ચલે પ્રાગકું સાથ લે,
સ્નાન દાન દિવાય દ્વિજકું ચલે કાશીપાતલે. ૨

કષ્ટદિન રહિકેં ચલે સખ દક્ષણ, આનંદિત તનુ
સકુન સુલક્ષણ,
ચંપારણ્યમેં જળ આયે, એલંભાંગાર ગર્ભ શ્રવત જતારે,
શ્રાવજનિકે ચલે તહાંતેં નગર ચૌડામે વસે,
જગતમેં આનંદ પ્રેદ્યો દરોદિશામાનો હસે,
ચૈન હોય કે સુનિ ચલે કાસી ફેરવહિ બન આવહી,
આશ્રયોંધા મધ્ય બાલક દેખિ સન્મુખ ધાવહી. ૩

મારગ દિયો જન જિય માતા, લિયે ઉત્સંગ મોહિ
દિયો હૈ વિધાતા,
તાત સુનત દૌરી કંઠ લગાયે, તિહિ છિન મંગલ
હોત બધાયે,
મંગલ બધાયો હોતતિહું પુર દેવ દુંદુભિ બાજહી,
જોતસીકેં લગ્ન પૂછત પ્રથમ સમયો સાધહી,
ધન્ય સંવત્ પાંદહા પૈંતીસ માધ માસ હેં,
કૃષ્ણ એકાદશી શ્રીવલ્લભ પ્રકટ વદન વિલાસનહે. ૪

શ્રીવલ્લભકું લે આયે કાસી સુંદર રૂપ નયન સુખરાસી,
સાત વરસ ઉપવીતં ધરાયે તખતેં વિધા પઢન પઠાયે,

પટે ચારોં વેદ અરૂ ખટશાસ્ત્રં મહિના ચારમેં,
તાતકું અચરજ ભયો યે કોન રૂપ વિચારમેં,
નીદ આઈ કહ્યો પ્રભુ સંદેહ ક્યોં તુમ કરતહો,
પ્રથમ બાની ભઈ હૈ સો પ્રગટ જનો અબ ભયો. ૫

જગ પરિ કહ્યો પત્નિ આગેં મેહેં પૂરણુબ્રહ્મ અનુરાગેં,
શ્રીમુખ બચતુ કહે શ્રીવલ્લભ માયામંત ખંડન સબ સુલ્લભ,
સુલ્લભ તેં દક્ષણ પધારે અગ્યારેં બરસકો વપુ ધરેં,
દેખ મામા હરખકે આદર કિયે આવો ધરેં,
વિધાનગર કૃષ્ણદેવ રાજ બહુત મતહી જહાં મિલેં,
જીતવે કનકાભિષેકસું પટે આવત ઇહાં પહિલેં. ૬

રામાનુજ અરૂ માધ્વાચાર્ય વિષ્ણુસ્વામી નીંમાદિત્ય
હરિભજ,
શંકરમેં અનુસરત ઔર મતિ યુક્તિબળતેં આજ
સબળ અતિ,

સબળ સુન આપુહી પધારે, દ્વારપેં પહુચે જબેં,
ભૂત્ય દોરી પ્રતાપ બરન્યો, રાય આવો ઇહા અબેં,
રાય આયે પ્રમાણ કીનો, સભામેં જુ પધારિયે,
સુનો.હો બીનતી કૃપાસાગર, દુષ્ટ મતહી બેદારિયે. ૭

ગજગંતિ ચાલ ચલે શ્રીવલ્લભ, ઇનકી કૃપા ભચેં
સબ સુલ્લભ,
રવિકે ઉદય ફિરજુ જ્યોં બાઢી, તૈસી સંભાપાંત ઉઠિ ઠાઢી,

ડાડે સખ સ્તુતિ કરે જખ કિયો માયા મત ખંડન,
 શબ્દ જૈજૈ હોત સખ મુખ ભક્તિપંથ ભુવમંડન,
 સ્તુતિ કરે દ્વિજ હાથ જોરેં રાય મસ્તક નાવહીં,
 પરમ મંગલ હોત હેં કનકાભિષેક કરાવહીં. ૮

પાછે જલસોં નહાય બિરાજે વિનતિ કરિ રાયેં મનસાજે,
 દ્રવ્ય સખ અંગીકૃત કરિયે પ્રભુ બોલે યહનાહીંન ગ્રાહ્યે.
 નાહિન સ્નાન જલવત ખાંટસખનકોં દીજિયેં,
 ખાંટ દીનો કરી બીનતી મોહિશરણુ લીજીએ.
 કૃપા કરકે શરણુ લીનો થારભરી મોહરકો ધર્યો,
 સમ લેકે કર દીનો દૈવી દ્રવ્ય અંગીકૃત કર્યો. ૯

તહાંતે પંઢરપુર જુ સિધારે, શ્રીવિહુલ નાથ
 મિલનકોં પધારે,
 ભીમરથીકે પાર મિલે જખ, દોડિ તનમેં આનંદ
 બઢ્યો તખ,
 બઢ્યો આનંદ કરી બીનતિ આપકો યહ શ્રમ ભયો,
 કહિ શ્રીવિહુલનાજીને મિત્રતા પથ પ્રકટિયો,
 ફેર શ્રી ગોકુલ પધારે નિરખ યમુના હરખહી,
 સંગ દમલાદિક હિતે તનપે કૃપારસ બરખહી. ૧૦

એકસમે ચિંતા ચિત્ત આધ, દૈવીકિહિબિધ જનીં જાધ,
 આસુરીસોં સખ મિલિત સદાધ, ભિન્ન હોય સોં,
 કેન ઉપાધ,

ભિન્નકો જળ ચિત્ત ધર્યો તળ પ્રભુ પધારે તિહિં સમેં,
મધુર રૂપ અનંગ મોહિત કહત સુધ કીને હમેં,
કરો અખતેં બ્રહ્મકો સંબંધ દૈવી સૃષ્ટિ સોં,
પાંચ દોષ ન રહે તાકો નિવેદન કરો વૃષ્ટિસોં. ૧૧

અચન સુની હરખે શ્રીવલ્લભ, યહ આજ્ઞાતેં
પરમ અતિ સુલ્લભ,
કંઠ પવિત્રા લે પહેરાયે, મિસરી ભોગ ધરી મન ભાયે,
ભયો ભાયો ચિત્તકો તળ પુષ્ટિપંથકું અનુસરેં,
શરણુ જે આવત નિરંતર કાલભય તિનતેં દરેં,
પ્રકટ સખ લીલા દિખાવત નંદનંદન જે કરી,
અવનિપર પદ પદ્મ રાખી પરિક્રમા મિષકર ધરી. ૧૨

ફેર પંઠરમુર જળ આયે, શ્રીકૃલનાથ કહી મન ભાયે,
કરી વિવાહ બહુરૂપ દિખાવો મેરો નામ સુવનકોં ધરાવો.
ધરો ચિત્તમેં ખાત યહ કાશી વિવાહ જુ હોય ગો,
મેં કહ્યો દ્વિજ આયે બીનતી કરે ચરણ સમોય ગો,
આય વહાંતે વિવાહ કીનો અધિક મંગલ તળ ભયો,
નામ ધર્યો શ્રીમહાલક્ષ્મી દેખ જોરી દુઃખ ણયો. ૧૩

પરિક્રમાતીઝી ચિત્ત આધ, નિકસ ચલે શ્રીવલ્લભ રાધ;
ઝાડ ખુંદમેં પ્રભુને જતાધ, અખકેં મોહિ મિલો મનભાધ,
મિલેંગે હરિદાસપેં જહાં તીનં મદન કહાવહીં,

ઈંદ્રનાગ જી દેવદમન સો મેરો નામ જતાવહી,
ફેરકેં જળ વ્રજ પધારે પાંચ સેવક સંગહેં,
સદુ હેં આન્યોરમેં જહાં દ્વારપેં કાટે રહેં. ૧૪

સદુ કહી સ્વામી કહુ ખેહેં, મેવન કહિ સેવકકો લેહેં;
ધતને પ્રભુ ગિરિ ઉપર ખોલે, લાઇન દૂધ રહે અન ખોલે;
ખોલીનરો યહ પાહુને આયે તિનહીં ખેઠારિયેં,
પ્રભૂ કહત મોહેં ખેર લાગત ભલી ચિત્ત ખિચારિયેં,
લેગધ પય પાય આધ દેખ શ્રીવક્ષભ કહ્યો,
ખચો હાય સો હમેં દીજે ખોલ પેહેલો હીં ગહ્યો. ૧૫

દેખ નરો ખોલિં હું વારી, નામ દીજિયે ગર્વ પ્રહારી;
નામ દિનો પૂંછિવે કહાંહેં, કહિ પર્વતપર જાઓ તહાંહેં.
તહાં દેખે પ્રાણપતિ તખ હુલસિ દોડિતન પૂલહી,
વહસમે સુખ કહિ ન આવે પંગુગતિ મતિ ભૂલહી,
હસિ કહ્યો સકુટુંખ આવો નિકટ રહી સેવા કરો,
માની ખચન પ્રમાણ કીનો સાસરેદિશ પગ ધર્યો. ૧૬

કહુક દિન રહી સંગ લે આયે, ખસેં અટે લમેં
નિજ હરખાયે,
સંવત્ પંદહા સદસક આયો, આસો વદી દ્વાદશી
શુભ ગાયો.

ગાયો શ્રીગોપીનાથજી જળ જન્મ લીનો આયકે,
જાની ખલકો રૂપ હરખિત દેત દાન બહાયકે,

ફેરિકે ચરણાટ આયે કછુક દિન રહે જનકે,
ધન્ય સંવત્ પંદહા ધન બહોતરા શુભ માનકે. ૧૭

પૌષ કૃષ્ણ નૌમી જખ આઈ, ઘર ઘર મંગલ હોત વધાઈ;
શ્રીવિહ્વલનાથ જનમં ભયો સુનિકે, કહત ફિરત
આનંદ ગુણ ગનિકે,

આનંદ બાઢયો ચહું દિશાં છબિ દેખ શ્રીવલ્લભ હસે,
બેઉ કછૂં મુસકાય ચિત્ત ચેં દોઉ હસત મેરે મન વસે,
તિલક મૃગમદ છિપ્યો હરખિત કહાંસો ગુણ ગાઈયેં,
કૃપાતેં ઉછલિત નિજ રસ છિપત નાહી છિપાઈયેં. ૧૮

શ્રીગોકુલમેં બાસ સુહાયો, રૂકિમણિ પદમાવતિ પતિ ગાયો,
શ્રીગિરિવરધર જિનહીં છબિલો, શ્રીનવનીત પ્રિય
અરવીલો,

પ્રિય શ્રીમધુરેશ શ્રીવિહ્વલેશ શ્રીદ્વારિકેશ જૂ,
શ્રીગોવર્ધનધર શ્રીગોકુલ ચંદ્રમા મધુરેશજૂ,
શ્રીમદન મોહન અષ્ટ ઇહિભિધિ રમણ શ્રીવિહ્વલનાથકે,
તાતકોચિત્ત જની સેવા વિસ્તરિ સખ સાથકે. ૧૯

પંદહસેં સત્તાણુ કાર્તિક, વિમળ દ્વાદશી મંગળ નિત ઢિક,
અથમ પુત્રપ્રકટે શ્રીગિરિધર, પેટગુણધર્મીધર્મ, ધુરંધર,
ધુરંધર ઐશ્વર્ય શ્રી ગોવિંદ પંચદશ નન્યાનવે,
ઉર્જશ્મમંલ અષ્ટમિ શુભ ગુર સુંદિન પ્રકટે જખેં,

ઋતુ વિયત શૃંગાર આશ્વિન અસિત તેરસ બ્રાજહીં,
શ્રીબાલકૃષ્ણજી મહાપરાક્રમ વસુ ખસોલેં રાજહીં. ૨૦

કવિ સહ સુદિ સાતેં શ્રીગોકુલપતી, યશસ્વરૂપ
માળા સ્થાપિત રતી,
સોરહસેં અગ્યારહ કાર્તિકસિત, અર્ધ બુધ રઘુનાથ
શ્રીસહિત,

હેતુ નિજ અભિધાન પ્રકટે તાત આજ્ઞા મોનકેં,
તિથી કલા બુધ મધુ છઠ્ઠિમલ જ્ઞાન બખાનકેં,
શ્રીયદુનાથ પ્રકટયેરહો વિરહેં શ્રીવિનસ્યામસ્વરૂપકેં,
સહ કૃષ્ણતેરસ રવિજ રિક્ષ શતકળા શ્રીવિકુલ ભૂપકે. ૨૧

ભામિની રાની કમળા બખાની, પારવતી જનકી
મહા રાની,
કૃષ્ણાવતિ મિલિ સાતો કહાયે, યહ અલૌકિક રૂપ મહાયે,
મહા અલૌકિક આગ્રિકુલ સખઅલૌકિક અષ્ટ છાયહેં,
અલૌકિક સખ ભક્ત જન જે શરણ લીને આપહેં,
યથામતિ કહૂ બરણિઆઇ જનિયો યહ દાસહેં,
શ્રીદ્વારકેશ નિરોધ માગે યહી ફલકી આસહેં. ૨૨

ઇતિ મૂળપુરૂષ સંપૂર્ણ.

શ્રીયમુનાજીકે પદ.

શ્રીયમુનાજીકે પદ ॥ રાગ રામકલી ॥

પિય સંગ રંગ ભર કર કલોલેં, સખનકું સુખદેન પિય
સંગ કરત સેન ચિતમેં જખપરત ચેન તખહીં બોલેં. ૧
અતિરી વિખ્યાત સખ બાત ઇનકે હાથ નામ લેત કૃપા
કર અતોલેં, દરસ કર પરસ કર ધ્યાન હિયેમેં ધરે સદા
બ્રજ નાથ ઇન સંગ ટોલેં. ૨

અતિશય સુખકરન દુખસખન કેહરન ચેહીલી નો પરન
દે ઝકોલેં, ઐસી શ્રી યમુને જન તુમ કરો ગુણ ગાન
રસિક પ્રીતમ પાવો નગ અમોલેં. ૩-૧

સ્થામ સુખધામ જહાં નામ ઇનકે, નિશદિન પ્રાણપતિ
આયહિયેમેં વસે બેઈ ગાવે યશ ભાગ્ય તિનકે. ૧

ચેહી જગમેં સાર કહત વારંવાર સખનકે આધાર ધન
નિરધનનકે, લેત ચમુને નામ દેત અભયબંદ ધામ રસિક
પ્રીતમ પિયા વસજી ઇનકે... ૨-૨

કહત શ્રુતિસાર નિરધાર કરકે ઇનિવિના કૌન ઐસી કરે
હે સખી હરત દુખ દ્વંદ સુખકંદ વરખેં. ૧

બ્રહ્મસંબંધ જળ હોત યહ જીવકો તબહી ધનિકી ભુજ
વામ ફરકે, દોરકર સોરકર જાય પિય સો કહે અતિહી
આનંદ મનમેં જો હરખેં. ૨

નામ નિરમોલ નગ નહીં કોઝી લેસકે ભક્ત રાખત હયે
હાર ધરકે, રસિક પ્રીતમજૂકી હોત જાપર કૃપા સોઈ
શ્રીયમુનાજૂકો રૂપ પરખેં. ૩-૩

નયન ભર દેખ અખ ભાનુ તનયા, કેલિ પિયસોં કરે
ભ્રમર તબહી પરેં શ્રમ જલન ભરત આનંદ મનયા. ૧

ચલત ટેલી હોય લેતપિયકોં મોહિ ધનિખિના રહત નહીં
એક છિનયા, રસિક પ્રીતમ રાસ કરત શ્રીયમુના પાસ
માનો નિરધનનકી હૈનુ ધનયા. ૨-૪

શ્યામ સંગ શ્યામ જૈરહી શ્રીયમુને, સુરતશ્રમ બિંદુતેં
સિંધુસી વહિચલી માનો આતુર અલી રહીન ભવને. ૧

કોટિકામ વારોંરૂપ નયનનિહારોં લાલ ગિરિધરનસંગ
કરત રમને, હરખ ગોવિંદપ્રભુ નિરંખ ધનિકી ઓર
માનો નવ દુલહની આઈ ગવને. ૨-૫

શ્રીયમુનાસી નાહિં કોઝી ઓર દાતા, જો ધનિકી શરણુ
જતહેં દોરકેં નાહિકો તેહિ ક્ષણુ કર સનાથા. ૧

એહી ગુણગાન રસ ખાન રસના એક સહસ્ર રસના ક્યોં-

નદધવિધાતા, ગોવિંદબલ તન મન ધન વારને સખ
હિનકી જીવન ધનિહિં કેળું હાથા. ૨-૬

શ્રીયમુનાયશ જગતમેં જો કેઈ ગાવેં, તાકે આધીન
ઠૈરહત હેં પ્રાણપતિ નયન અરવેન મેં રસ જીછાવેં. ૧

બેદ પુરાણતેં વાત યહ અગમ. હૈ પ્રેમકો ભેદ કોઉ ન પાવેં,
કહત ગોવિંદ શ્રીયમુનેકી જાપર કૃપા સોઈ શ્રીવલ્લભકુલ
શરણ આવેં. ૨-૭

અરણ પંકજ રેણુ યમુને જી દેની, કલિયુગ જીવ ઉદ્ધારન
કારણ કાટત પાપ અખ ધાર પેની. ૧

પ્રાણપતિ પ્રાણસુત આય ભક્તનહિત સકલ સુખનકી
હૈ જી શ્રેણી, ગોવિંદ પ્રભુ વિના રહત નહીં એકછિન
અતિહી આતુર અંચલજી નયની. ૨-૮

ધાયકે જાય જો શ્રીયમુના તીરે, તાકી માહિમા અખ
કંહાંસગ વરનિયે જાય પરસત અંગ પ્રેમ નીરે. ૧

નિશદિનાકેલિ કરત મોહન પ્રિયાલેજી ભક્તનકી સંગ
ભીરેં, છીતસ્વામી ગિરિધરન શ્રીવિકુલ ધનિવિનાનેક નાહ
ધરત.ધીરેં. ૨-૯

જમુખતેં શ્રીયમુને નામ આવે, જાકે ઉપર કૃપા કરત
શ્રીવલ્લભપ્રભુ સોઈ શ્રીયમુનાજીકે! ભેદ પાવે. ૧

તન મન ધન સખ લાલ ગિરિધરનકૂં દેકે ચરણપર ચિત્ત
લાવે, છીતસ્વામી ગિરિધરન શ્રીવિકુલ નયનન પ્રગટ
લીલા દિખાવે. ૨-૧૦

ધન્ય શ્રી યમુને નિધિ દેન હારી, કરત ગુણ ગાન
અજ્ઞાન અંધ દૂર કર જન્યમિલનવતપિયપ્રાણપ્યારી. ૧

જન કોઠિ સંદેહ કરો વાત ચિત્તમેં ધરો .પુષ્ટિપંથ અનુ-
સરો સુખ જો કારી, પ્રેમકે પુંજમેં રાસરસ કુંજમેં એહી
રાખતરસ રંગ ભારી. ૨

યમુને અર પ્રાણપતિ પ્રાણ અર પ્રાણસુત અહૂં જને
જીવપર દયા વિચારી, છીતસ્વામી ગિરિધરન શ્રી વિકુલ
પ્રીતકે લિયે અખ સંગ ધારી. ૨-૧૧

ગુણ અપાર એકમુખ કહાલોં કહિયે, તજો સાધન ભજો
નામ શ્રીયમુનાજીકો લાલ ગિરિધરનવર તબહી પૈયે. ૧

પરમે પુનીત પ્રીતિ રીત સખ જનકે દહ કર ચરણપર
ચિત્ત લૈયે, છીતસ્વામી ગિરિધરન શ્રી વિકુલ એસી નિધિ
છાંડ અખ કહાંજી જૈયે. ૨-૧૨

ચિત્તમેં શ્રાયમુના નિશદિન જો રાખો, ભક્તકે વશ કૃપા
કરતહેં સર્વદા એસો શ્રાયમુનાજીકો હૈ જી સાખો. ૧

જા મુખતેં શ્રી યમુને યહ નામ ઉચ્ચરે સંગ કીજે અખ

જાય તાકે, ચતુર્ભુજદાસ અબ કહતહે સખનસોં તાતે
શ્રીયમુને યમુને જી ભાખો. ૨-૧૩

પ્રાણપતિ વિહરત શ્રી યમુના ફૂલે, લુખ્ય મકરંદકે
ભ્રમર જે જસ ભયે રાવ ઉદય દેખ માનો કમલ ફૂલે. ૧

કરત ગુંજર મુરલીજીલે સાંવરો સુનત વ્રજબંધૂ તનસુધ
જી ભૂલે, ચતુર્ભુજદાસ યમુના પ્રેમ સિંધુમે લાલ ગિરિ-
ધરનવર હરખ ફૂલે. ૨-૧૪

વારંવાર શ્રીયમુને ગુણગાન કીજે, એહી રસના ભજે
નામ રસ અમૃત ભાગ્ય જાકે સોઈ જી પીજે. ૧

ભાનુ તનયા દયા અતિહી કરુણા મયા ઇનકી કર આસ
સદા જી જીજે, ચતુર્ભુજદાસ કહે સોઈ પિય પાસ રહે
જેઈ શ્રીયમુનાજીકે રસમેં ભીજે. ૨-૧૫

હૃત કર દેત શ્રી યમુને વાસ કુંજે, જહાં નિશવાસર
રાસમેં રસિકવર કહાંસોં વરનિયે પ્રેમપુંજે. ૧

થકિત સરિતા નીર થકિત વ્રજ વંધૂ ભીર કોઉન ધરત
ધીર મુરલી સુનિંજે, ચતુર્ભુજદાસ યમુને પંકજ જન
મધુપ કીન્યાંઈ ચિતલાય મુંજે. ૨-૧૬

ભક્તપર કરે કૃપા શ્રી યમુનેજી એસી, છોડ નિજ ધામ
વિશ્રામ ભૂતલ કિયો પ્રકટ લીલા દિખાઈજી તૈસી. ૧

પરમ પરમારથ કરત હેં સખનસોં દેત અદ્ભુતરૂપ આપ
જેસી, નંદદાસ ચોં જનદહ કર ચરણ ગ્રહિ એક રસના
કહા કહોંવિશેસી. ૨-૧૭

નેહકારણ શ્રીયમુને પ્રથમઆધ, ભક્તકે ચિત્તકી વૃત્તિ
સખ જનકે તહાં તેં અતિ આતુર જે ધાધ. ૧

જકે મન જેસી ઇચ્છા હતી તાકી તેસી સાધ જે પુજાધ,
નંદદાસપ્રભુ તાપર રીઝ રહે જેઠ શ્રી ચંમુનાજીકે યશ
જી ગાઈ. ૨-૧૮

જાતે શ્રી ચમુને ચમુને જી ગાવો, શેષ સહસ્ર મુખ નિશ-
દિન ગાવત પાર ન પાવત તાહી પાવો. ૧

સકલ સુખ દેનહાર તાતેં કરો ઉચ્ચાર કહતહૂં વારંવાર
જન ભુલાવો, નંદદાસકી આસ શ્રીયમુને પૂરણ કરી
તાતેં ઘરી ઘરી ચિત જી લાવો. ૨-૧૯

ભાગ્ય સૌભાગ્ય શ્રીયમુને જી દેઈ, બાત લૌકિક ત્યજે
પુષ્ટિ ચમુને ભજે લાલ ગિરિધરનવર તાય મિલેઈ. ૧

ભગવદીય સંગકર બાત ઇનકી લહે સદા સાંનિધ્ય રહે
કેલિમેઈ, નંદદાસ જાપર કૃપા શ્રીવલ્લભ કરેં તાકે સદા
શ્રી ચમુને વસ જી હેઈ. ૨-૨૦

નામ મહિમા એસી જી જાનો, મર્યાદાદિક કહે લૌકિક
સુખ લહે પુષ્ટિકોં પુષ્ટિ પ્રથ નિશ્ચય જી માનો. ૧

સ્વાતિ જલખૂંદ જખ પરત હે જાધમેં તાહીમેં હોત
તૈસો જુખાનો, શ્રીયમુને કૃપાસિંધુ જનરસખહુમાનસૂર
ગુણ પૂર કહાંલોં વખાનો. ૨-૨૧

ભાતકો સુગમ શ્રીયમુને અગમ ઔરેં, પ્રાતહી નહાત
અવજાત તાકે સકલ યમ હૂં રહત તાહિ હાથ જોરેં ૧
અનુભવી વિના અનુભવ કહા જાનિયે જાકો પિયા નહિ
ચિત્ત ચોરેં, પ્રેમકે સિંધુકો મરમ જાન્યો નહીં સૂર
કહે કહાભયો દેહખોરેં. ૨-૨૨

ફલફલિત હોય ફલરૂપ જાને, દેખી હૂ નાસુની તાહીકી
આપુની કાહુકી ખાત કોઇ કૈસે માને. ૧
તાઇકે હાથ નિરમોલ નગ દીજીયે જોઈ નીકે કર પરખ
જાને, સૂર કહે કુર તેં દૂર વસિયે સદ યમુનાકો નામ
લીજે જુ છાને. ૨-૨૩

શ્રી યમુને પતિદાસકે ચિન્હન્યારે, ભગવદીકૂં ભગવતસંગ
મિલ રહતહે જાકે હિયે વસત પ્રાણુપ્યારે. ૧

ગૂઠ શ્રીયમુને વાત સોઇ અખ જાનહીં જાકે મન મોહન
નયન તારે, સૂર સુખ નિરધા ખે પાવહી જાપર હોંહે
શ્રીવલ્લભ કૃપારે. ૨-૨૪

શ્રી યમુને રસ ખાનકૂં સીસ નાઝીં, ઐસી મહિમા જાન
ભકતકોં સુખદાન જો ઇ માગૂં સોઈ જુ પાઝીં. ૧

પતિત પાવન કરન નામ લીનો તરન દહકર ગહિચરણ
કહું ન જાઝીં, કુમનદાસ ગિરિવરન મુખ નિરખત યહી
આહત નહીં પલક લાઝીં. ૨-૨૫

યમુને અગણિત ગુણ ગને ન જાઈ, યમુને તટ રેણુ
 ધનંતે હોત તનુ નવીનધનકે સુખ દેનકી કરોં બધાઈ. ૧
 ભક્ત માગત જોઈ દેત નેઈ ક્ષણ સો ઐસી કો કરે પ્રણ
 નિવાઈ, કુંમનદાસ ગિરિ ધરનમુખ નિરખત કહોં કેસેં
 કર મન અધાઈ. ૨-૨૬

શ્રીયમુને પર તન મન પ્રાણ વારોં, તાકી કીરતીવિશદ
 કોન અખ કહિસકે તાહિ નયનંનતે ન નેક ટારોં. ૧
 ચરણકમલ ધનકે જે ચિંતત રહું નિશ દિના નામ મુખ
 તેં ઉચારોં, કુંમનદાસ કહે લાલ ગિરિધરનમુખ ધનકી
 કૃપા ભઈ તખ નિહારોં. ૨-૨૭

ભક્ત ઈચ્છા, પૂરણ શ્રીયમુને જુ કરતા, વિના માગેહું
 દેત કહાંસોં કહોં હેત જૈસે કાહુકો કોઉ હોય ધરતા. ૧
 શ્રી યમુના પુલિન રાસ ઋજ વધૂ લિયે પાસ મંદમંદ
 હાસકર મનજુ હરતા, કુંમનદાસ લાલગિરિધર મુખ
 નિરખત યહી જીય લેખત શ્રી યમુને જુ ભરતા. ૨-૨૮
 રાસ રસ સાગર શ્રી યમુને જુ જાની, વહત ધારા તન
 પ્રતિ છિન નોતન રાખત અપને ઉરમાય ઠાની. ૧

ભક્ત કો સહેભાર દેત જુ પ્રાણ આધાર અતિહી બોલ
 ત મધુર મધુર વાની, શ્રી વિકૂલ ગિરિધરનવર વસ
 કિયેકોન પ્રે જાત મહિમા વખાની. ૨-૨૯

ભક્ત પ્રતિપાલ જંજાલ ટારે, અપને રસ રંગમેં સંગ
 રાખત સર્વદા જોઈ શ્રી યમુને નામ ઉચારે. ૧

ધનિકી કૃપા અબ કહાંલગ વરનિયે જૈસે રાખત જનની
પુત્ર વારે, શ્રી વિકલ ગિરિધરન સંગ વિહરત ભકતકો
એક છિન નાવિસારે. ૨-૩૦

કોન પે જાત શ્રી યમુને જુ વરણી, સખનકો મન મોહત
મોહન પિયા સો પિયા કો મન પે જુ હરણી. ૧

ધન વિનાએક ક્ષણરહે ન જીવન ધન વ્રજ ચંદ મન
આનંદ કરની, શ્રી વિકલ ગિરિધરન સંગ આય ભકત
કે હિત અવતાર ધરની. ૨-૩૧

શ્રી યમુના જોકે નામ લે સોઈ સુહાગી, ધનિકે સ્વરૂપ
કો સદા ચિંતવન કરે કલ ન પરે જાય લેહ લાગી. ૧

પુષ્ટિ મારગ મરમ અતિ હી દુર્લભ કરમ છાંદ સગરે પરમ
પ્રેમ પાગી, શ્રી વિકલ ગિરિધરન એસી નિધિ ભકતકો
દેત હે વિના માગી. ૨-૩૨

શ્રી યમુનાકે નામ સુનકે અવ દૂર ભાજે, જનકે ગુણ સુનનકો
લાલ ગિરિધરન પિય આય સન્મુખ તાકે બીરાજે. ૧

તેહિ છિન કાજ તાકે સગરે સરે જાયકે મિલત વ્રજવંશુ
સમાજે, કૃષ્ણદાસ કહે તાહિ કોન કો દર જાકે ઉપર શ્રી
યમુને સીગાજે. ૨-૩૩

શ્રી યમુનાજોકે નામ તેઈજુ લહિયે, જાકી લગન લાગી
નંદલાલ સોં સર્વસ્વ દેકે નિકટ જુ રહિયે. ૧

જનહીં સુગમ જન બાત સખ માન વિના પહિચાન
કૈસેંજુ પૈયે, કૃષ્ણદાસ જો કહે શ્રી યમુને નામનાકા
ભક્ત ભવસિંધુ તે ચોહીં જુ તૈયે. ૨-૩૪

શ્રાયમુને તુમસીએક હોજી તુમહી, કરો કૃપા દરસ
નિશવાસર દીજીયે તિહારે ગુણ ગાન કે રહે ઉધમ હી. ૧
તિહારે પાયેતેં સકલ નિધિ પાવહી ચરણ કમલ ચિત્ત
ભ્રમર ભ્રમહીં, કૃષ્ણદાસ કહેં કેન યહ તપ કિયો
તિહારે ઢિંગ રહતહે લતા દુમહીં. ૨-૩૫

કીજીયે કૃપા લીજીયે નામ, શ્રી યમુને જગવંદની ગુણ
ન જાત કહું ગની જનકે એસે ધની સુંદર શ્યામ. ૧
દેત સંયોગ રસ એસે પિયા હે જી વસ સુનત તિહારો
સુયશ પૂરે સખ કામ, કૃષ્ણદાસ જો કહેં ભક્તહિત
કારને શ્રી યમુને એક છિન ન કરે વિશ્રામ. ૨-૩૬

શ્રી યમુને કે સાથ અખ ફિરત હેં નાથ, ભક્ત કે મનકે
મનોરથ પૂરત સખે કહાંસો કહિ યે ઇનકી જી ગાથ. ૧
વિવિધ શૃંગાર આભૂષણ પહિરે અંગ અંગ શોભા બહુત
ભાત, દાસ પરમાનંદ પાયે અખ વ્રજચંદ રાખે અપને
શરણ વહેજી જાત. ૨-૩૭

શ્રી યમુનેકી આસ અખ કરત હેં દાસ, મન કમ
વચન કર જોરકે માગત નિશદિન રાખિયે અપને પાસ. ૧
તહાં પિય રસિક વર રસિકની રાધિકા દોઝી જન સંગ
મિલ કરત રાસ, દાસ પરમાનંદ પાયે અખ વ્રજચંદ
દેખ સિરાને નયન મંદ હાસ. ૨-૩૮

શ્રી યમુને પિયકો વસ તુમજી કીને, પ્રેમકે ફંદ તે ઘેર
રાખે નિકટ એસે નિર્મોલ નગ મોલ લીને. ૧

તુમ જો પઠાવત તહાં અબ ધાવત તિહારે રસ રંગમે
રહત ભીને, દાસ પરમાનંદ પાયે અબ વ્રજચંદ પરમ
ઉદાર શ્રીયમુનેજૂ દાન દીને. ૨-૩૯

શ્રી યમુને સુખ કારની પ્રાણપતિકે, જનહી ભૂલ જાત
પિયા તિને સુધકર દેત કહાંલો કહિયે ધનકે જુ હિતકે. ૧
પિયા સંગ ગાન કરે ઉમંગ જો રસ ભરે દેત તારી કર
લેત જીતકે, દાસ પરમાનંદ પાયે અબ વ્રજચંદ યહી
જાનત પ્રેમ ગતકે. ૨-૪૦

શરણ પ્રતિપાલ ગોપાલ રતિ વર્ધની, દત પતિ પંથ પ્રિય
કંત સનમુખ કરત અતુલ કરુણામય નાથ અંગ અર્ધની. ૧
દીનજન જાન રસ પુજ કુંજેશ્વરી રમત રસ રાસપિય
સંગ નિશ શર્દની ભક્તિદાયક સકલ ભવસિંધુ તારિણી
કરત વિધ્વંસ જન અખિલ અવ મર્દની. ૨

રહત નંદ સૂનુ તટનિકટ નિશદિન સદા ગોપ ગોપી
રમત મધ્ય રસ કંદની, કૃષ્ણ તન વરણ ગુણ ધર્મ
શ્રીકૃષ્ણકે કૃષ્ણ લીલામયી કૃષ્ણ શુભકંદની. ૩

પદ્મજ પાય તું સંગહીમુરરિપૂ સકલ સામર્થ્ય ભઈ પાપકી
ખંડની, કૃપારસ પૂર વૈકુંઠ પદકી સીઠી જગત વિખ્યાત
શિવ શેષ સિર મંડણી. ૪

પડ્યો પદકમલ તર ઔર, સખ છાંડ કે દેખ દૃઢકર દયા
હાસ્ય મુખ મંદની, ઉભય કર જોર કૃષ્ણદાસ વિનતી
કરે કરો અબ કૃપા કલિંદ ગિરિનંદિની. ૫-૪૧

પૃષ્ઠિ માર્ગોય શિક્ષા.

દોહરા (મોટાભાઈ કૃત.)

શ્રી વલ્લભની ચરણોની, રજ તણા જે દાસ,
પદરજ વંદતેહીની, મન કમ દહવિશ્વાસ. ૧
શ્રીમદ્વિફલ પ્રભિ તણા, કૈયાપાત્ર જે જન્ન,
તે વાંછા મૈજ દીન પર, રહે ભ્રં સદા પ્રસન્ન. ૨
શ્રીમદ્વલ્લભ દરપતર, જે ફલિત જગમાંહિ,
મારા સિરપર ઝૂકિ રહ્યા, તે તરવરની છાંહિ. ૩
જેના શણું ઉપ જે, પ્રેમલક્ષણા ભક્તિ,
પ્રકટે શ્રીકૃષ્ણ સ્વરૂપમા, સેવાની આસક્તિ. ૪
રે મન જારે ફલિ વિષે, પસરયો બહુ પાખંડ,
અસિર અવિચા બલથકી, ધર્મ થયા શતખંડ. ૫

નાના મતની તાંણમાં, રહ્યા ન તત્વ વિચાર,
પંગિત પડ્યા વિવાદમાં, કોનકરે નિર્ધાર. ૬
પ્રેમલક્ષણા ભક્તિ જે, કેવલ પ્રેરિપ્રકાર,
નિરોધાન પામ્યા સક્ત, શૈદ થયા નરનાર. ૭
ત્યારે પ્રભિઆજ્ઞા થકી, કરવા કાજ અનૃપ,
ત્યારે શ્રી કૃષ્ણપોતે, શ્રી વલ્લભાંચાર્ય રૂપ. ૮
પ્રોત્પ્રતાપે પ્રકટિયા, જેના ગૌડ વિચાર,
કી ઘો દેવી સ્થિતો, મહા મોટા ઉપકાર. ૯
નિરાકાર પાખંડ મત, ખંડનમાયાવાદ,
પ્રેરિ પંથ સાકારનું, પ્રેરિ ક્યો પ્રતિપાદ. ૧૦

શ્રુતિ સ્મૃતિની સંભતી, બાંધ્યા પ્રબલ પ્રબંધ,
 જે ભક્તને નહીં કરસકે, બીજા મત પ્રતિબંધ. ૧૧
 માર્ગનો સિદ્ધાંત જે, પ્રેરણાત્મની ભક્તિ,
 તે પણ પાખંડે રહિત, પોષી પ્રેમ આસક્તિ. ૧૨
 જે સ્વરૂપસેવા વિષે, અતિ આદર બહુ ભાવ,
 નિજજનનો સેવા વિષે, અતિસે કર્યો દલાવ. ૧૩
 શારણાગત જે જન શ્રયા, હિતકર પામ્યા પાર,
 સેવા અધિકારી કર્યો સકલ રોદ નરનાર. ૧૪
 પ્રેરણાત્મ અવતાર છે, શ્રીમદ વિઠ્ઠલનાથ,
 પ્રેરિ ભક્તિનુ દાન છે, શ્રીવલ્લભ સુતને હાથ. ૧૫
 ગૃહભાવ જે ભક્તિના, સેવા વિવિધ વિલાસ,
 પોતે પોતાની કરી, સીખવ્યા નિજદાસ. ૧૬
 પહેલાં સાધન બહુ હતાં, જ્ઞાન માર્ગ તપયોગ,

કરતા સર્વ સદામ મતિ, સુખ સંપતિ
 ઉપયોગ. ૧૭
 કેસશ્રુતિના કહ્યા થકી, બાંધ્યા દોટિક કામ,
 કહ્યા કર્મ કર્તા નહીં, નિરપેક્ષ નિષ્કામ. ૧૮
 જ્યારે દેવીસુદિમાં, વ્યાખ્યા આંસુરોવેશ,
 જીવ બહિર્મુખ ને કર્યો, ભક્તિ તળે ઉપદેશ. ૧૯
 દૃઢકર પોષી સર્વ ચિત્ત, પ્રેમ પ્રેરિની રીતી,
 પ્રભિના સૈવ્ય સ્વરૂપમાં, પ્રેરણાત્મ પરતીતી. ૨૦
 અન્યાશ્રય અલગ કર્યો, વાર્યો જીવ સદામ,
 સકલ ક્રિયા નિષ્કામ મતી, દૈર્ઘ્ય ચરણ
 વિશ્રામ. ૨૧
 સુત શ્રીવિઠ્ઠલનાથના, સાત ભક્તિ વિખ્યાત,
 જેને પોસ્યા ભવિષે, પ્રબલપંથ નિજ તાત, ૨૨

શ્રીગિરિધર ગિરિધર પ્રિયે, ગુણોનિધિ શ્રીગોવિંદ,
શ્રીઆલકૃષ્ણ મુખચંદ્રમા, શ્રીગોપિક્લેશ જગ-
વંદ. ૨૬.

શ્રીરઘુનાથ અગાધગતિ, સમરથ શ્રીયદુનાથ,
શ્રીચનસ્યામ પ્રતાપતે, નિજ જન દિયે
સનાથ. ૨૪

ફલ સુફલ શ્રીવલ્લભનો, બાણ કારણરૂપ,
પ્રેષિમાર્ગદૃઢ પાપવા, પ્રકટયા મુલગ સ્વરૂપ, રૂપ
ભેદ ભેગરૂ ગોવિંદમાં, લેશન ધરવું ચિત્ત,
ગરૂથી ગોવિંદ પામિયે, તેસમન્તે સાહિત્ત. ૨૬
ગરૂ પણ એવા ગોતવા, જેની અંતરદક્ષિ,
પોતે જો હોય બ્રહ્મગરૂ, તો બોરે સગલીસહિ. ૨૭
ગરૂ શ્રીવલ્લભ સમ નહીં, ફરે જો કાઠિ ઉપાય,
પરૂષોત્તમ વસ થાય જો, શ્રીવલ્લભ હોય

સહાય. ૨૮

મારું મન વલ્લભ વિના, રહે ન કાઠિ હામ,
જો વલ્લભ સન્મુખ થયા, તેને કોનું કામ. ૨૯
સાંભળ મન શ્રદ્ધાસહિત, વલ્લભ મત ઉપદેશ,
શ્રી ગુરુપદ સેવા થકી, થાય હૃદય આલેશ. ૩૦
મૃતગ્રંથ જે ભકિતનો, તે છે અપરંપાર,
ભકિત ભાવ રસ ભેદના, તેમાં છે વિસ્તાર. ૩૧
તે માંથી ઊપર છલે, મેં બાળ્યા જે ભાવ,
જેમ જેમ બુદ્ધિ સંચરે, તેમ તેમ કરે પ્રભાવ. ૩૨
જગમાં સાધન છે વર્ણો, પૂજ્ય ધર્મ અનેક,
પૃથક્ દેવ આરાધના, નાનાયુક્તિ વિવેક. ૩૩
કાઈકહો મોટા વિષ્ણુ છે, કાઈકહો શિવ શકિત,
મત્સ્યાદિક અવતારમાં, કેને અતિ આસકિત. ૩૪

મત્સરમંત્ર બાહ્યા વિના, એવો કરે વિચાર,
પૂરણતા છે શ્રીકૃષ્ણમાં, તેની શૃંગ ન લગાર. ૩૫

કરે બ્રહ્માદિ ભકિત જે, તે પણ બીજું ભાંતિ,
નામ રૂપ ગુણ ભેદ બહિ, જેથી રસેન ભાંતિ. ૩૬
વેદ પુરાણે જે કહી, ભકિત તણી જે વિદિત,
તેતા પરી પ્રવાહમાં, જહાં નહીં સેશ
આશકિત. ૩૭

ભકિત ક્રિયા બહુ ભાંતની, જેના ભિન્ન વિચાર,
મત્સરમંત્ર બાહ્યાવિના, પ્રકટે રતિ ન લગાર. ૩૮
નહીં સ્વરૂપમા આશકિત, નહીં ત્રજજનનો

ભાવ,

લીલા અનુસંધાન નહીં, સેવ સંસિલ

સ્વભાવ. ૩૯

પહેલું પગલું ભકિતનું, હરિસ્વરૂપને બાણ,
અંતર હિત કેમ ઊપજે, વિના બાણ પહિ-

ચાણ. ૪૦

શ્રીહરિને કિમ બંધણિયે, બાહ્યાની શી પેર,
ઓસણિયે અલગા હરી, તે સમબંધો ઘેર. ૪૧
જે પૂછે આદર થંકી, મૃત કહ્ન વૃત્તાંત,
જહારે નિસ્સાધનતણું, માર્ગનું સિદ્ધાંત. ૪૨

નિગમાગમનું તત્વ છે, સાર તણો જે સાર,
નિશ્ચય સકળ નિર્ણય તણો અનિશય ગંદ
વિચાર. ૪૩

મોટાં છે જે દેવતા, જહાં વિષ્ણુ મહેશ,
શકિત સૂરજ ગણપતી, બીજ સકળ સુરેશ. ૪૪
એ છે રંજ તમ સત્વશી વળી જે હરિ અવતાર,
મત્સ્યાદી અંસ કલાવેષ, એ બાણો નિધાર. ૪૫

એ વિભૂતી છે શ્રીકૃષ્ણની, જે છે પૂર્ણ બલ,
કર્તા સર્વળી સૃષ્ટિનો, જેને સમ ન વિપ્રમ. ૪૬

પુરૂષોત્તમ સાકાર પ્રભુ, શ્રીવલ્લભ આરાધ્ય,
પ્રેમ ભક્તિથી પામિયે તે નહિં સાધન સાધ્ય. ૪૭
સદ્ગુણ દેવના દેવ, શ્રીકૃષ્ણ યશોદાનંદ,
વૃદ્ધ નેતિ જેને કહિ, પૂરૂર્ણપરમાનંદ. ૪૮

એવા પુરૂષોત્તમ તર્ણાં, પ્રાકટય યથા વ્રજ-
માહી,

લીલા ઉપયોગી સદ્ગુણ, દિવ્ય પદાર્થ ત્યાહિં. ૪૯
ઝાંપ ગોથી ગોમૈતં, કાસિંદ્રિ ગિરિરાજ,
સખે અસૌહારિક સરસ તે, વ્રજપતિ લીલા
કાજ. : ૫૦

રસિકની શ્રીવૃષભાષનજ રસિક શ્રીનંદકેમાર,
અપરમિત રસ રૂપ છે, વ્રજનો સદ્ગુણ વિહાર. ૫૧

તે બાણો સુંબાર્યવું, તેનો કહું વિશેષ,
નિરોધાન નહિં બાર્યવું, ચે લીલાનો લેષ. ૫૨
શ્રીવ્રજની લીલા નિત્ય છે, નિત્ય છે લલિત

વિલાસ,

વ્રજજન રોનાકૃષ્ણનો, અભિવ્યસ વ્રજમાં વાસપદ
નિત્ય યશોમતિ વાત્સલ્યતા, નિત્ય હરિ

ભાસ વિનોદ,

નિત્ય વિહાર વિદ્યવિદ્ય રમણ, વ્રજજન મન

આમોદ.

૫૪

નિતવ્રજ વર્ચના ભાવથી, ચોરી માખણ ખાય,
નિત બાંસલી વજાડતાં, વનવન ચારે ગાય. ૫૫
નિત્ય વૃંદાવન રાસ, નિત્ય નાનાવિદ્ય શૃંગાર,
વ્રજ વનિતાના વૃંદમાં, નિત્ય પ્રતિ વિવિદ્ય
વિહાર. ૫૬

નિત્ય અખંડ લીલાતણા, દર્શનના અધિકાર,
 હરિ જનને ત્યાં આપશે, તે બળો નિર્ધાર. ૫૭
 અવર આસિરી જીવ જ તે નથી બળેવા યોગ,
 કેને દીકરો સાંભળ્યો, સુધા શ્વાનને ભોગ. ૫૮
 એવા પ્રભુની ભક્તિમાં, અધિકારી વજ જન્મ,
 હરિચરણે સોંપી રહ્યાં, જે તન મન ને ધન. ૫૯
 પ્રબળ પ્રીતિ દિનદિન આધક, એમ જોડે પ્રાર્થો,
 સોફલેદમર્યાદનું, છૂટયો અનુસંધાન. ૬૦
 દહદશા ભૂલી ગયાં, પતિસ્મિત ગૌહ ફેળ સાજ,
 અનુરાગે એવાં થયાં, એને કાનું કાજ. ૬૧
 કર્યો શ્રીકૃષ્ણ સેવા તણો, ફેલ સત્તણાં હરિ હિત,
 પ્રેમ પગ્યાં છાકયાં છદયાં, ભક્તિ સિંદૂના સેત. ૬૨
 વિન્હસ થયાં વિકસ થયાં, તે થયાં મન વચકાય,

પ્રેમ વિન્હસ તે બહુ થયાં, વશ કીધાં વજરાય. ૬૩
 કોટિ કોટિ તે ભાવના, વજવનિતાનાવુંદ,
 કેલી કસા રસ રીતથી, સેવ્યા ગોફલસયુંદ. ૬૪
 ફંજ ભવન રમણીક થલ નાના ફેલિ વિહાર,
 જે જે વિધિ ઝૂંગાર રસ, સેવે તેજી પ્રકાર. ૬૫
 કોટિ ચાતુરી આતુસે માધુરી રસની રેલ,
 એ રીતેં જજ વિસ્તરી પેહિ ભક્તિની વેલ. ૬૬
 જે જે જજ જનની ક્રિયા, તેજી ભક્તિનો મૈળ,
 એવી હરિ સેવા કરી, ફેળે કર્યાં અનુકૃળ. ૬૭
 વંળી પૂર્ણ એજ રીતે ગશે, ભક્તિનો ઉત્પન્ન,
 ગાશે શ્રીવલ્લભ તણો, ફેપાપાત્ર જે જન્મ. ૬૮
 બીજ એ ફેળ પામવાં, કરે જો કોટિ ઉપાય,
 શ્રીવલ્લભ શરણેવિના, કેમે સિદ્ધ નહીં થાય. ૬૯

એજ મારગ છે ભક્તિનો, ગ્રંથ ભક્તિના અંગ,
 શ્રવણે કથન કીર્તન પરણે, હરિ સેવા સતસંગ. ૭૦
 વલ્લભ દેસદ્વારા પ્રથમ, અલ્પ સંગ્રહ જે થાય,
 મારગની વિધિ બર્ણવા, હરિજન કરે સહાય. ૭૧
 એ રીતે કરતાં સહજમાં, સદાઈ બારે માસ,
 શરણે મંત્ર રસના રટે, નિશાદિન સેવા આસ. ૭૨
 ચિત્ત અનન્યતા હરિવિષે, પાળે પતિવ્રત ધર્મ,
 અન્યદેવને આશરે, સમય ન ભૂલે મર્મ. ૭૩

એક ભરોસો એક બલ, એક આશરો આસ,
 વલ્લભને ચરણેરતી, શ્રીહરી દહ વિશ્વાસ. ૭૪
 પ્રીતિ અસાદિક કર્મથી, નહીં લોકિકનો લેશ,
 નિરપેક્ષ નિષ્ક્રમ બુદ્ધિથી, નિશાદિન ભજે
 બજેશ. . ૭૫

વૃક્ષસીની માતા ગરે, મુદ્દા મુદ્દિત અંગ,
 રેવચ્છ વચ્ચ સૂધે મને કસો ન વિક્રમ રંગ. ૭૬

વૃત વૈષ્ણવની કૃતિ કરે, એકાદશી પ્રભુતિ,
 વળી પણ જે જે કૃતિ કરે, મારગને અનુસરતી. ૭૭
 એકાદશીને આનંદે, ચાર જયંતી જે,
 પુષ્ટિમાર્ગે વૈષ્ણવોએ, નિશ્ચય કરવી તે. ૭૮

પવિત્રા પ્રબોધની મકરતિલ, મેષ સતુઆ.
 ધર ભોગ,

પુષ્ટિમાર્ગે વૈષ્ણવને, પ્રસાદ લેવા યોગ. ૭૯
 શ્રવણે પદણે શ્રીભાગવત, ગીતા વલ્લભી ગ્રંથ,
 તેમાં બુદ્ધી વૃત્તિની, ચિત્ત ન કરવા વ્યર્થ. ૮૦
 વૈષ્ણવને આદર કરે, વૈષ્ણવને સત્કાર,
 વૈષ્ણવથી માયો રહે, એ વૈષ્ણવી વ્યવહાર. ૮૧

વૈષ્ણવ જે અતિ દાહિલા, તે અતીસે ધનવંત,
કૃષ્ણ ભક્તિ પદવી વિષે, તેજથી મોટા સંત. ૮૨
તેથી ભૂલે ના કરે, વૈષ્ણવનો અપરાધ,
હૃદયે હરિ દૂબળા, જેને દુબિયાસાધ. ૮૩
ધન્ય દશા વૈષ્ણવ તણી, જે નિશ્ચય નિરવૃત્ય.
સંપતિ વિપદ દુખ સુખમે, તેકન ધરો ચિત્ત. ૮૪

દાહિલા નહીં ચિત્ત ધરે, દહે તણે અભિમાન,
જેજે અવસ્થા જે સમય, તેને આપે માન. ૮૫
કોમળું હૃદય પવિત્ર મન, ચિત નિરમલ
ચિરબુદ્ધિ, સતિત ગણિત લીલા વિષય, ગણેન

લોહિક મુદ્ધિ. ૮૬

ચિત જેના હરિ ચરણમાં, ક્ષણે ને અલગાં થાય,
લોહિક સુખ ઇંદ્રી વિષય, રંચક હૃદય ન સમાય. ૮૭

યદ્યપિ રહત પ્રવૃત્તિમાં, ચિતસું સદા નિવૃત્તિ,
સ્વામી સેવક ભાવમાં, સદા દાસ યે વૃત્તિ. ૮૮
બાંધ્યા બંધ શરીરના, હરિ સેવાને હેત,
સેવાના સાંઝ્યા ભર્યાં, ઇન્દ્રી પ્રાણ સમેત. ૮૯
રાત દિવસ સેવા તણો, મનમે ડિમંગ અપાર,
ઉરો પ્રાતઃ કાલથી, ક્ષણે એક નહીં પરવાર. ૯૦
સાગર સમ ગંભીર મનઃ બાહિર ભીતર એક,
રમી રહ્યા જેને હૃદ, સેવા તણા વિવેક. ૯૧

એ માર્ગનું મૂળ ફળ, શ્રીવલ્લભ સિદ્ધાંત,
કરવી સેવા શ્રીકૃષ્ણની, અવિચ્છિન્ન પ્રેમાંત. ૯૨
ધર સુનું નવ રાખવું, ક્ષણે વિન સેવ્ય સ્વરૂપ
ક્રિયા ભાવ વ્રજ ભક્તના, છુ સેવા ફળરૂપ. ૯૩
સાંભળ હવે પરણાલિકા, જે સેવાની ગીત,
પહિલી સેવા સ્વરૂપમાં, પ્રેરણાતમ પરતીત. ૯૪

સેવા ટાણે ઊઠવું, ઊગ્યે ન થાવું અંધ,
 સમય જવા નવ દિલ્લે, આગસ તે પ્રતિબંધ. ૬૫
 સામગ્રી અલગી કરે, જલસીધાને પાત્ર,
 તેમાં પોતાની મતી, રખે ન રંચક માત્ર. ૬૬
 અર્થ ભિક્ષુ જે વસ્તુ છે, હરિ વિનિયોગ ન થાય,
 શ્રી કાકિરંજની હોય તે, લોકિકર્મા ન કદાય. ૬૭
 કદી ભે કોઝે હરિ તણે, નામે આપે વસ્ત,
 લાલચ કરિ ન સમર્પિયે, હરિને નશી પ્રશસ્ત. ૬૮
 સ્વદ્ય અહાર નિદા વિધય, તજે કોય ને કામ,
 ઉચ્ચ પોતાને નિમિત્ત, કરિ ન જોરે દામ. ૬૯
 કાલ ક્ષોભ હરિ ભજનમાં, આવસ્યક વ્યાવૃત્તિ,
 એમ કરવો ચિત્તમાં સદા, રહે દાસ આંવૃત્તિ. ૭૦
 દ્રોહ યાંત અનર્થ અહિત, તજે ફૂર છલ ભેદ,
 ઉચ્ચ એવો કીલ્લે, જેમાં હોય ન ખેદ. ૭૧

ઉચ્ચ પાળે કરતા કદી, દોહિલા કેમ ન જાય,
 હરિ ઇચ્છા જની પ્રબળ, અતિશય નવ

અકૃત્સાય. ૧૦૨

જોરે આવી જે મિત્રે, યથાલાભ સંતોષ,
 રહિયે સદા સંતોષમાં ભાવ ન આને દોષ. ૧૦૩
 હરી અસમર્પિત વસ્તુ છે તેનો તજવો સ્વાદ,
 ખાન પાન અવરાજ છે, હરિ નેવિના પ્રસાદ. ૧૦૪
 સેવ્યે પ્રભુને જે સમય, જેવું અરણ્યો જાય,
 તેજ પ્રસાદે લોલ ત્યજ, સુખે પોશે કાય. ૧૦૫
 સખડી અનસખડી તણા, જાને મેળ વિચાર,
 જેતે ધરે પ્રશાદનું, ના રોખે વ્યવહાર. ૧૦૬
 ઉચ્છવના દહાડા તણે, રહે ન સૂનો લેશ,
 ઉત્સવદિન ઉત્સાહ સોં કાંણી કરે વિશેશ. ૧૦૭

જહાં વૈર વિખની સભા, મૂળ વૈરનો વાદ,
 ત્યાહાં મૌન પડી રહે, કદી ન કરે વિવાદ. ૧૦૮
 હસે ન સેવાને સમય, વદે ન મિથ્ય વાદ,
 કાઈ થી સેવાને સમય, કદી ન કરે વિવાદ. ૧૦૯
 કહ્યું સાંભળ્યું સર્વનું મનમે સળે સમાય,
 સહિયે આક્રમ સર્વનું, તસ પાપડ નવ થાય. ૧૧૦
 થાય ન દણિ ઓરે પરી, ચિત્ત ન જહાં ત્યાં જાય,
 મન સંકલ્પ વિકલ્પ ત્યજ, હરિ શરણે જો થાય ૧૧૧
 દણિ અચાવ, અવરની, ધરતાં ભોગ ઝૂંગાર, .
 સાવધાન સેવા કરે, પડે ન ચૂક લગાર. ૧૧૨
 ગૃહ દારાસિત બંધુજન, દુબ્ય ખર્ચ ત્રસાય,
 જેવી સદા થઈ શકે, તેવું કરે ઉપાય. ૧૧૩
 દુબ્યવંત જે હાથ તો, નિત્ય નિત્ય નોતન ભોગ,
 નિત વાગા ઝૂંગારની, નિત્ય નવનવ ઉપયોગ. ૧૧૪

કસર કરે નવ ખર્ચતાં, વળી કાયર નવ થાય,
 વળી સાભ લે જન્મનો, એવો કરે ઉપાય. ૧૧૫
 હરિમંદિર અતિ મોકલાં, ચિત્રવિચિત્ર વિશાલ,
 ધોય ધાય નિત રાખિયે, જેસે આક્ર કમાલ. ૧૧૬
 નવી વસ્તુ જે સાંભળે, ફૂળ તણે ઉપયોગ,
 અતિ ક્ષિપ્ર લાવી કરે, તતક્ષણે હરી
 વિનયોગ. ૧૧૭

સામગ્રી બહુ ભાંતની, સ્વિગ્ધમિદ્રને નર્મ,
 ભોજન વસ્તુનો ચંતન કરે, એ સેવકનું
 ધર્મ. ૧૧૮

કુંજ કુંવા ઉષ્ણઋતુ, સગરીસીતલ વસ્ત,
 જે ઋતુમાં જેજે વટે, તે કરવી પ્રેમપ્રશસ્ત. ૧૧૯
 રિણીવંત સેવાનું રહે, નિત મનમાં પરિતાપ,
 રિણી સુખેન સોય શકે, રિણિયાનો સંતાપ. ૧૨૦

ભય રાખવત સેહ સ્વીવત, સૈતવત હિત વાત્સ-
લ્ય, સૌદયતા નિજ સખ્યવત, સદગ્ધ ફેલ્ય

સાફલ્ય. ૧૨૧

પ્રસન્ન મન સેવા દેરે કદી ન થાય ઉદાસ,
એમ જાણી કાયા વશે, લેશ ન ધરે પ્રયાસ. ૧૨૨

હરિસેવા મેકે નહીં, કાળને વિશ્વાસ,
દેહરક્ષણ થાવું નહીં, ઇંદ્રિને અધ્યાસ. ૧૨૩

સેવારસ છાડ્યા રહે, મનમાં ઉમગ અપાર,
પોતાને હાથે કરે, વિવિધ ભાગ ઝૂંગાર. ૧૨૪
વળી લીપવું ગૌપવું, ઝાર ઝટક પાખાર,
સીવું ગૂંથવું પ્રાવું, લે સગલી સંભાર. ૧૨૫

જલં લાવે ખાંડે દલે, એવું લાગે મન,
લોકિકના અધિકારનું, લેશ ન ધરે ગિમેન. ૧૨૬

એક કરું બીજે કરું ત્રીજે કરવા ભય,
આથો તે પાળે હું કરું, અંગ ઉલટ ન સમાય. ૧૨૭
વ્યસન વાન વૃણેવ તણી, યે સેવાની શીતિ,
જહાં સૂપલે ટાપલે, રગલે પસરી પ્રીતિ. ૧૨૮
પોતાની સેવા તણી, ગોઘ્ય રાખવા ધર્મ,
લોક પ્રતિષ્ઠાને નિમિત્ત, રખે જનાવે મર્મ. ૧૨૯
વાહિર પ્રતિષ્ઠા ઝિદ્દની, તેમાં પરે જો છાંટ,
સર્વ કર્યોતે નવકર્યો, કરૂં ન ખાટયો ખાટ. ૧૩૦
આવશ્યક અભિમાન ત્યજ, રાખે દીન પ્રચાર
હું હરીને આશીન છું, નિશાદિન એજ
વિચાર. ૧૩૧

ચિંતા કહી ન ચિત ધરે સુખ દુખ પ્રખળ
સુભાવ, હરિ દિગ્ધા જાની પ્રખળ, રાખે
ચિત્ત દઢાવ. ૧૩૨

શ્રીચક્ષ્મ સિદ્ધાંત મન, વૈષ્ણવનો સમિદાય,
 વળી સેવા સેવા વળિ, વળિ સેવા જી સિદ્ધાય. ૧૩૩
 કહો છો હરિ સેવા કરો, સેવાનો નહીં યોગ,
 હોં દુરબલ સેવા વિષે, દ્રવ્ય તણો ઉપયોગ. ૧૩૪
 નહીં સામર્થ્ય શરીરની, નહીં માનવ નહીં દામ,
 પ્રભુ પધરાવી શૂં કરે આ છો મોટા કામ. ૧૩૫
 થઈ શકે નવ થઈ શકે, બેસા નવ સચવાય,
 કરૂં વિદ્ય આવી પડે દુષ્ટ હસારથ થાય. ૧૩૬
 કહે એમ એવો થયો, કર્યો મોટો ઉપાધ્ય,
 સેવા તો મોટા કરે, નહીં રંકને સાધ્ય. ૧૩૭
 કાલે હાથે હરિ તણી, કહો સેવા કેમ થાય,
 તેથી વૈષ્ણવ પક્ષના, બીજા કહો ઉપાય. ૧૩૮
 કહો તો ગુણ ગાતો કરે, કથા અલંબ સતસંગ,

એમું હરિને પ્રિય નથી, કે નથી ભક્તિના
 અંગ. ૧૩૯

સાંભળ ઉત્તર પ્રશ્નનું સંક્ષેપ રૂપ અનર્પ, ૐ
 અવલોદિદ અંગ ભક્તિના, સેવા છો કેળરૂપ. ૧૪૦
 તેથી જહાં લગ થઈ શકે, આવશ્યક કરવી સેવ,
 સેવા જો નહીં થઈ શકે, અવલોદો તતક્ષેવ. ૧૪૧
 દ્રવ્ય સાધ્ય સેવા નહીં, યહાં ભવ પરધાન, ૐ
 રંકરાય સેવા કરે, હરિને એક સમાન. ૧૪૨
 પ્રભુ છો ભૂખ્યા ભાવનક, જો નહીં સંપતિ યોગ,
 જળ સોટિ મૂંઝી ચણો, પ્રભુને છાપન ભોગ. ૧૪૩
 આભૂષણ વાત્રા તણી, તે સામર્થ્ય ન હોય,
 ગુંબ પોત બડા વસ્ત્ર, સેવાત્યજ્ઞ ન કોય. ૧૪૪
 વર જો ન હોય મોકલા, તોઉ ન છાંડે રહેલ,
 એક ગોખડો વરતણો, તે પ્રભુ માને મહિલ. ૧૪૫

જે મનુષ્ય સંકોચ્ય છે, કોઈ નથી સહાય, ૧૪૬
 પોતાની કાયા કરે, જેવી સેવા થાય. ૧૪૬
 સેવા વિન ઉદ્દમ કરી, જે જન સંચે ગ્રંથ, ૧૪૭
 તેને બાધક રૂપ છે, સંવળા થાય અનર્થ. ૧૪૭
 વિન સેવા ખાતૂં પેરે, વિના પ્રસાદી અમ્ન, ૧૪૮
 તેથી થાશે તે સમય, અમ્નરે ભાવ ઉત્પન્ન. ૧૪૮
 આદરથી કાંઈ ના કરે, વિચરે કાંઈ ન કાજ, ૧૪૯
 પેટ ભરેયા વૈષ્ણવ, થયા ન પામે લાજ. ૧૪૯
 કરે રસોઈ નવી નવી, ઉદર પોગાવા આપ, ૧૫૦
 પેટ ભર્યા પશુવત થયા, ધરે નૈષ્ણવી છાપ. ૧૫૦
 મીઠું, તીખું ને તમતમું, ઊનું ને વળિ સ્વાદ, ૧૫૧
 પ્રેત ભોજન વસ્તુ છે, હરિને વિના પ્રસાદ. ૧૫૧
 સખઈ નાના ભાંતની, અન સખડી પકવાન, ૧૫૨
 અસમર્પિત જે ખાય તે, કૈંકર ભક્ષ સમાન. ૧૫૨

ભૂંડા મન સેવા વિષય, જ્યાંને કરે પ્રમાદ, ૧૫૩
 હરિ સેવા રસરૂપ છે, તે નવ માને સ્વાદ. ૧૫૩
 જે જે સેવાવિધિ કહી, તેમાં વિત અનુસાર, ૧૫૪
 જે સમે પુંથી થઇ શકે, કરે ન વિલંબ લગાર. ૧૫૪
 જે વૈષ્ણવનું આચરણ નથી, જે કશું નાહિં •
 નિર્યાર, તે જમ સ્વામી સેવકનું, લોકિકના ૧૫૫
 વ્યવહાર. ૧૫૫
 લોકિક સ્વામી જે હશે, તેની પણ ચે રીતિ; ૧૫૬
 જેની જેવી ચાકરી, તેવી તેથી પ્રીતિ. ૧૫૬
 જ્યોત્રા નીચ ગતિ ચારની, પુરુષ પ્રીતને આહ, •
 જે જે પ્રિયને જમ ગમે, તેમ કરે સિર સાહ. ૧૫૭
 વીર શિશિમણિ જે હશે, તે થાશે રણધીર, ૧૫૮
 નટ પણ વેશ પોહ્યાંચાડવા, શતખંડ કરે ૧૫૮
 શરીર.

અરે તૂં સેવક ફળનો, સ્વામી શ્રી વ્રજનાથ,
 જ્યેવા તૂં સેવા કરે, પ્રભુ તેવા વશ થાય. ૧૫૮
 તારે માથે દિવ્ય છે, હરિજન રૂપી છાય,
 અગ્ર શેવા કાયર રણે, ખોયે આપનો આપ. ૧૬૦
 સંપતિ વિપતિ મિષ્ટ-દુષ્કર્મ, ચર બાધી જન જાહે,
 હરિ સ્વરૂપ સેવા કરે, જહાં તાંઈ આસિ દેહ. ૧૬૧
 પછે જેવો ભાગ્યભળ, તેનો કલ્યો ન જાય,
 હરિ ઇચ્છા ભળવંત છે, તે બુધિમે ન સમાય ૧૬૨
 જે જન સાધી ના શકે, સેવાના ઉપકરણ,
 વિવિધ વિદ્યા આવી પરે, દુષ્કર્ત તણા
 આચરણ. ૧૬૩

જે ફાઈ થયો આશક્ત જન, તેના શું આચરણ,
 આવશ્યક શ્રદ્ધા સહિત, ચિત રાખે હરીને
 ચરણ. ૧૬૪

હિદાસીન વળિ થક રહે, વટે ન મિથ્યા આપ,
 હરિસેવાના થક સેક, તેનો રહે પરિતાપ. ૧૬૫
 સાચુંસૂ મળતો રહે, ના છાંડે સતસંગ,
 હરિ યશ રસ ભીનો રહે, એ નવ છાંડે રંગ. ૧૬૬
 શ્રીવદ્ધભને ચરણ રતિ, કથા શ્રવણ ગીર્ણગાન,
 હરિ દરશન તીરથ આટન, લીલા અનુ-
 સંધાન. ૧૬૭

એ શિક્ષા તેને ફેરે, જેને હરિ અનુકૂળ,
 જેને શ્રીવદ્ધભ ચરણ, ભક્તિ તણા દહ મૃગ ૧૬૮
 કહી કંહી વળી શું કહું, બુદ્ધિનો શું પરિહાર,
 સેવા વિધિ રસ સિદ્ધિનો, નથી વાર ને પાર. ૧૬૯
 ઉમંગ ઉપજે નવા નવા, વાણી વદ્યા ન જાય,
 એણે મહા મોટા વિષય, મનવાણી ન સમાય. ૧૭૦

શ્રીવક્ષભ મારગ તણા, આશ્રીય અતિ હે ગૌંદ,
 પ્રૌઢ ભાવ જોને હશે, તેને હદયા રૂંદ. ૧૭૧
 હુંતો છું અતિ મૃદમતિ, ભૂંદ્યો બ્રહ્ આચાર,
 પરચો પ્રબલ દાખંદામ, રાચોવિવિધવિકાર. ૧૭૨
 આર્યોઆસુરાવેશચિત્ત, ગ્રસ્ચોં બહિરમુખ દોષ,
 ભૂંદ્યો અને બ્રમ્ચો દિરં, લેશ ન મન સંતોષ ૧૭૩
 આત્મદૃષ્ટી ઉત્પન્ન નહીં, વયાદિક અભિમાન,
 ભક્તિભાવ રસ ભેદમાં, નથી શુદ્ધ ને સાન. ૧૭૪
 મૃલ મંત્ર મારગ તણું, ન લેહ્યા તત્ત્વ વિચાર,
 જ્ઞાનવિના ગાથા કરું એ અવિહિત વ્યવહાર. ૧૭૫
 યજ્ઞ શ્રીવક્ષભ ચરણનું, બલ મોટા મનમાંય,
 તે સભ પૂરે કામના, કલ્પવૃક્ષની છોંય. ૧૭૬
 દયા કરી મેજ દીન પર, જેવું પ્રેરું ચિત્ત,
 યાતાના મનને કરું શિક્ષાનું સાહિત. ૧૭૭

કોટી રૂંટી ભ્રિષ્ટી જુરે સાચે ભાવ,
 મેં કાલાવાલા કર્યો, હરિને હાથ નિભાવ. ૧૭૮
 હવે એવી બીનતી, મૈનો વૈષ્ણવ તમ એવ,
 મારગ બિરુદ જે અક્ષર, તે શુદ્ધ કરે તતખેવ ૧૭૯
 મેં ઓછે ઓછી મને, મોટા કર્યો વિચાર,
 પરિ પૂરણ વૈષ્ણવ કરે, તે બનો નિરધાર. ૧૮૦
 હે કૃષ્ણ હે યાદવ હે મખેતિ,
 શ્રી વક્ષભ વિહિતને ખમા,

ગોવિંદ દામોદર માધવોતિ;

જે જે શ્રીકૃષ્ણ ચારણ મમઃ (૩).
 જે જે ગોવર્ધન ધારી, મુકુંદ માધવ ગીરધારી;
 રાધે કૃષ્ણ પ્રભુ કેજ બિહારી,
 મોરલીધર ગોવર્ધન ધારી.

ઇતિ શિક્ષા સંપૂર્ણ:

શ્રી નાથજી તથા સાતસ્વરૂપેકે પદ.

રાગ બિલાવલ.

દેખ્યોરી મૈ સ્યામ સ્વરૂપ, વામ ભુજ ઊંચે કર ગિરિધર
દક્ષિણ કર કટિધરત અનૂપ. ૧

મુષ્ટિકા બાંધ અંગુષ્ઠ દિખાવત સન્મુખ દૃષ્ટિ સુહાર્દ,
ચરણકમલ યુગુલસમ ધરકે કુંજદાર મન લાઈ. ૨
અતિ રહસ્યનિકુંજકીલીલા હૃદયસ્મરણ કીજે,
દ્વારકેશ મન વચન અગોચર ચરણકમલ ચિત દીજે. ૩-૧

શ્રી નવનીતપ્રિયાજીકે પદ.

નંદઆંગનકીડતસુખરૂપ,
ગૌરવર્ણ દક્ષિણકર માખણ ઘુટ રણ ચલત અનૂપ.
વ્રજયુવતી પ્રતિબંધનેક નહિં સખ દેખત ઉર લાવેં,
દ્વારકેશ પ્રભુ કુંલે ગોપિ તનકી તાપ નસાવેં. ૨-૨

મથુરેશજીકે પદ.

સખ વ્રજકે રસરૂપસ્વરૂપ,
ચાર ભુજ ચારોં કર આયુધ કમલસ્વામિનીરૂપ. ૧
ચક્રતેજ અંદાવલિભૂકે શંખ શ્રીયમુના જાણો,
ગદા કુમારી સ્યામવરણ વપુ દ્વારકેશ મન આણો. ૨-૩

શ્રી વિકુલનાથજીકો પદ.

દેખ્યો અદ્ભુતરૂપ સખીરી સૂર સુતાકે સાથ,
વિવશ ભયે દેખકર સુંદર કટિપર રહિ ગયે દોડિ હાથ. ૧
તાતેં ગૌરચિત્રશ્યામલતન ઉપમા કહત્રે ન આવે ગાથ,
દ્વારકેશ પ્રભુ યહ વિધ દેખે મૈતો કરલિયો જન્મ સનાથ. ૨-૪

શ્રી દ્વારકાનાથજીકો પદ.

આજહરીવિહરત કુંજનિકેત,
દુર્મુરઆયયુગુલદૃગમીચેખ્યારી જેથી ઉપજે હેત. ૧
હસ્ત કમલ તારીદે મોહન દોડિ ભુજ રસ ઉર લેત,
દ્વારકેશ પ્રભુ શ્યામવરણુવપુ અદ્ભુત ભલો બન્યો
સંકેત. ૨-૫

શ્રી ગોકુલનાથજીકો પદ.

અજપતિ તુમખિનકોન કરેં,
ઉતમધવાકો માન ભંગકરહિતિઅગોપિન ગોપ ભરેં. ૧
વેણું બજવત કરપરગિરિવર વામ ભુજ લે શંખ ધરેં,
દ્વારકેશ પ્રભુગૌરવણુવ પુનિગમપ્રશંસિત વિપદ હરેં. ૨-૬

શ્રી ગોકુલચંદ્રમાજીકો પદ.

અંગછબિનિરખત લજત અનંગે,
ચરણકટિત્રીવકુંનમિતકર નંદસુત દેત રસદાન
લલિત ત્રિભંગે. ૧

પુષ્ટિપથ સ્થાપમર્યાદ ઉક્તિંધકર ચિન્હ પ્રકટિત વિવિધ અંગ
અંગે, પ્રેમ આસક્તિ સ્નેહ મૂર્ચ્છા વિવશ વિવિધ પરિવેષણ
યે વેણુ સંગે. ૨

શામસુદુમાર તનચિતવન લલિત અવનિપર લટક જળ
ચલત તબ માન લાંગે, પરમમોહન દ્વારકેશ પ્રભુ મધુર
અતિ ગોદુલાધીશ ઉચ્છલિત તરંગે. ૩-૭

શ્રી મદનમોહનજીકે પદ.

વેણુ બળવત સુંદર વદન,
સુનતહીં તેં દોર આઈ પૂછતહેં ક્યૌ છાંડે સદન. ૧
ધર્મ છાંડ નિજધર્મ કિયો હમ તુમ ક્યૌ ગૌર ભયે નંદનંદન,
દ્વારકેશ પ્રભુ હમસબળનતન્યાય કહતહો મન્મથ કંદન. ૨-૮
કહું ઉમટપુષ્પ ગર્જત હો પિય, કહું વર્ષત કહું ઉવર જાત,
કહું ચપલા જોં ચમકત હો પિય, એક ટક નહિ ઠહેરાત. ૧
રયામધનકે લક્ષણ તુમહીમેં, દેખિયત મેહનેહ અટંબરપ્રાત.
મુરારિદાસ પ્રભુકોં વામ ચરણ જૂઝહિ, માસું કહો પિય
કહા જુગાત. ૨

ચતુઃશ્લોકી.

સર્વદા સર્વ ભાવેન ભજનીયો વ્રજધિપઃ ॥

સ્વસ્યાયમેવ ધર્મેહિ નાન્યઃ ક્વાપિકદાચન ॥ ૧ ॥

અર્થ-નીરંતર કાયાવાણી અને મનવડે કરીને શ્રી નંદરાજ કુંવરનું સેવન કરવું એજ અમારો પોતાનો ધર્મ છે. બીજા કોઇપણ વખતે કોઇપણ ધર્મ નથી ॥ ૧ ॥

એવંસદાસ્મ કર્તવ્યં સ્વયમેવ કરિષ્યતિ ॥

પ્રભુ સર્વ સમર્થોહિ તતો નિશ્ચિંતતાં વ્રજેત્ ॥ ૨ ॥

એ પ્રમાણે અમારું નીરંતરનું કર્તવ્ય છે. ને તે પોતેજ કરે છે. પ્રભુ સર્વ વાતે સ્મર્થ છે. માટે બેફીકર થઇને રહેવું. ॥ ૨ ॥

યદિ શ્રીગોકુલાધિશો વૃતઃ સર્વાત્મનાલ્લદિ ॥

તતઃ કિમપરં બૃહિ લૌકિકૈર્વેદિકૈ રપિ ॥ ૩ ॥

જો શ્રીગોકુલાધીશ પ્રભુને કાયા, વાણી અને મનવડે કરીને હૃદયમાં ધારણ કરો તો લૌકિકમાં અને વૈદિકમાં એના કરતાં બીજું શું શ્રેષ્ઠ છે તે તમેજ કહો ? ॥ ૩ ॥

અતઃ સર્વાત્મના શશ્વદ્ ગોકુલેશ્વર પાદયોઃ ॥

સ્મરણું ભજનં ચાપિ ન ત્યાજ્ય મિતિમે મતિઃ ॥ ૪ ॥

એટલા કારણથી કાયા, વાણી અને મનવડે કરીને શ્રી ગોકુલેશ્વર પ્રભુના ચરણકમળનું સ્મરણ કરો, ભજન કરો, તનને

ઠોકે લાગે સે કરો, પણ પ્રભુના ચરણાવિંદને છોડવા નહીં એ પ્રમાણે અમારી બુદ્ધિ છે (એ પ્રમાણે મહા પ્રભુજી આજ્ઞા કરે છે)

ઇતિ શ્રીમદ્વલ્લભાચાર્ય વિરચિતા—

અતુઃશ્લોકી સમ્પૂર્ણ શ્રીમદ્ગોપીજન્નવલ્લભાર્પણ. મસ્તુ.

અર્થ નવ રત્નમ.

ચિંતાકાઝપિ નકાર્યા નિવેદીતાત્મભિઃ કદાપિ ॥

ભગવાનપિ પુષ્ટિસ્થો ન કરિષ્યતિ લૌકિકિચગતિમ્ ॥૧॥

અર્થ—જેમણે આત્મ નિવેદન કરેલું છે તેમણે કોઈપણ વખતે કોઈપણ વાતની ચિંતા કરવી નહીં ભગવાન પણ પુષ્ટિ માર્ગમાં રહેલા છે તે લૌકિકના જેવી તમારી ગતિ કરશે નહીં ॥૧॥

નિવેદનંતુ સ્મરત્યયં સર્વથા તાદર્શીર્જનૈઃ ॥

સર્વેશ્વરશ્ચ સર્વાત્મા નિજેચ્છાતઃ કરિષ્યતિ ॥ ૨ ॥

અર્થ—નીરંતર તાદર્શીર્જનોની (ભગવદ્દીય) સાથે નિવેદનતું સ્મરણ કરવું. પ્રભુ સર્વના ઇશ્વર છે. સર્વના આત્મા છે. તે પાતાની ઇચ્છા પ્રમાણે કરશે ॥ ૨ ॥

સર્વેષાં પ્રભુ સંબંધો ન પ્રત્યેક મિતિ સ્થિતિઃ ॥

અતોન્ય વિનિયોગેપિ ચિંતાકાસ્વસ્ય સૌઝપિચેત્ ॥૩॥

અર્થ—દરેકને પ્રભુસાથે સંબંધ છે. એકને છે. ને એકને

નથી એમ નથી. એટલા કારણથી અન્ય વિનિયોગમાં પણ
જો તે પોતેજ હોય તો ચિંતા શી ॥ ૩ ॥

અજ્ઞાનાદ થવા જ્ઞાના કૃતમાત્મ નિવેદનમ્ ॥

યૈઃ કૃષ્ણસાત્ કૃતપ્રાણૈસ્તે પાંકા પરિષ્વૃત્તા ॥ ૪ ॥

અર્થ—અર્જુનતાં અર્થવા જ્ઞાતાં જમણે આત્મ નિવેદન
કરેલું છે અને જમણે પોતાના પ્રાણ શ્રીકૃષ્ણને અર્પણ કરેલા છે
તેમણે ચિંતા શી વાતની ? ॥ ૪ ॥

તથા નિવેદને ચિંતા ત્યાજ્યા શ્રીપુરુષોત્તમે ॥

વિનિયોગેઽપિ સાત્યા જ્યા સમર્થો હિ હરિઃસ્વતઃ ॥ ૫ ॥

અર્થ—તે પ્રમાણે નિવેદનને વિષે, શ્રીપુરુષોત્તમને વિષે
ચિંતાનો ત્યાગ કરવો. વિનિયોગમાં પણ ચિંતાનો ત્યાગ કરવો
પ્રભુ પોતે સમર્થ છે ॥ ૫ ॥

લોકેસ્વાસ્થ્યં તથા વેદે હરિસ્તુ ન કરિષ્યતિ ॥

પુષ્ટિ માર્ગ સ્થિતોયસ્માત્ સાક્ષિણો ભવતાખિલાઃ ॥ ૬ ॥

અર્થ—લોકમાં તથા વેદમાં પ્રભુ તમારું સ્થિરપણું નહી
કરે જે કારણ થકી (પ્રભુ) પુષ્ટિમાર્ગમાં રહેલા છે. માટે સાક્ષી
રૂપ થાઓ ॥ ૬ ॥

સેવા કૃતિર્ગુરોરાજા બાધનંવા હરીચ્છયા ॥

અતઃ સેવાપરં ચિત્તં વિધાય સ્થાયતાં સુખમ્ ॥ ૭ ॥

હરિર્યંતકરિષ્યતિ .
ત્વાચિંતાં કૃતં

૧-ચિત્ત પ્રતે ઉદ્વેગ કરશે તો પણ પ્ર
તેની લીલા માનીને ચિંતાનો ત્તકાલ ત્યાગ કરવો ॥૮૮॥
માત્સર્વાત્મનાં નિત્યં શ્રીકૃષ્ણઃ શરણું મમ ॥
ભિદ્ધેવ સતતં સ્થેયમિત્યેવમે મતિઃ ॥ ૯ ॥

અર્થ-તેટલા કારણથીકી કાયા, વાણી અને મનવડે કરીને
તરંતર રોજ શ્રીકૃષ્ણઃ શરણું મમ બોલતાં રહેવું અને સ્થીર
રહેવું એવી અમારી બુદ્ધિ છે. (એ પ્રમાણે મહા પ્રભુજી
આજ્ઞા કરે છે) ॥ ૯ ॥

ઇતિ શ્રીમદ્ભક્તિભાષ્યાર્ય વિરચિત નવરત્નમ સંખ્યુર્ણું.

શ્રીમદ્ગોપીજનવક્ત્રભાર્પણ મસ્તુ.

ભરોંસો દૃઢ ઇન ચરણુન કેરો. (૨)

શ્રીવક્ત્રભ નખચંદ્રછંટાખિન, સખ જુગમેં અંધેરો. ૧

સાધન ઓર નહીં યા કલિમેં, જસું હોત નિવેરો;

સૂર કહે કહા દુખીધ આંધલો, ખિના મૂલકો ચેરો. ૨

શાસ્ત્રી મનગલાલ જગન્નાથે આ ચતુઃશ્લોકી તથા

નવરત્નનાં અર્થ લખ્યા છે. શ્લોકનાં અર્થનો વિસ્તાર બહુ

લાંબો છે, માટે શ્લોકનાં મુળ અર્થ સમજુતી માટે લખેલ છે.

સોઠ વસંતતિલ.

કૃષ્ણ યદુનન્દન કૃષ્ણ કૃષ્ણ
શ્રી કૃષ્ણ કૃષ્ણ મુનિવંદન કૃષ્ણ કૃષ્ણ ॥
શ્રીકૃષ્ણ કૃષ્ણ મુરલીધર કૃષ્ણ કૃષ્ણ
શ્રીકૃષ્ણ કૃષ્ણ જગદીશ્વર કૃષ્ણ કૃષ્ણ ॥ ૧ ॥
શ્રીકૃષ્ણ કૃષ્ણ મનમોહન કૃષ્ણ કૃષ્ણ
શ્રીકૃષ્ણ કૃષ્ણ ખગવાહન કૃષ્ણ કૃષ્ણ ॥
શ્રીકૃષ્ણ કૃષ્ણ નટનાગર કૃષ્ણ કૃષ્ણ
શ્રીકૃષ્ણ કૃષ્ણ સુખસાગર કૃષ્ણ કૃષ્ણ ॥
શ્રીકૃષ્ણ કૃષ્ણ ગિરિધારણ કૃષ્ણ કૃષ્ણ
શ્રીકૃષ્ણ કૃષ્ણ જનતારણ કૃષ્ણ કૃષ્ણ ॥
શ્રીકૃષ્ણ કૃષ્ણ ગોપવનિતાપ્રિય ગોકુલેશ
શ્રીવાસુદેવ હરિવિહ્વલ રાધિકેશ ॥

આર્યા ગીતિ.

આ કૃષ્ણનામ માતા, પ્રેમે પ્હેરાય જે સદા કહે ॥
તો શ્રીકૃષ્ણ કૃપાથી, નિશ્ચે થાયે નિવાસ વેકુંઠે ॥

શ્રી 'સરસ્વતી' પ્રાન્ટીંગ પ્રેસ, નાગદેવી સ્ટ્રીટ, નં. ૨૩૨-૨૩૪ ના મકાનમાં
મગનલાલ જગજીવનદાસે છાપી છે.

